การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยภัฏ

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES WITH CONTEMPLATIVE EDUCATION TO ENHANCE TEACHER SPIRITUALITY FOR STUDENTS TEACHER OF RAJABHAT UNIVERSITY

กุลิสรา จิตรชญาวณิช[1*]

Kulisara Jitchayawanit[1*]

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ 27 ต. ท่าอิฐ อ. เมืองอุตรดิตถ์ จ. อุตรดิตถ์ 53000 ประเทศไทย[1]

Uttaradit Rajabhat University, 27 Thait Sub-district, Mueang Uttaradit District, Uttaradit Province 50300 Thailand[1]

*Corresponding author E-mail: kulisara.jit@uru.ac.th

(Received: 11 Apr, 2023; Revised: 8 Aug, 2023; Accepted: 9 Aug, 2023)

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทาง กิจกรรม และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 3) เพื่อทดลองการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แนวทาง กิจกรรม และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา 2) กิจกรรมและแผนจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู 3) แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู 4) แบบประเมินความเหมาะสมกิจกรรมการเรียนรู้ 5) แบบบันทึกการเรียนรู้ และ 6) แบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างระหว่างก่อนทดลองและหลังทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู ได้แก่ การพัฒนาความฉลาดทางสติปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางศีลธรรม จริยธรรม และการมีสำนึกที่ดีต่อสังคม กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมฝึกสติ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สุนทรียสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง การเขียนบันทึก การน้อมสู่ใจอย่างใคร่ครวญ และการสะท้อนความคิด วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบรรยาย 2) กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 9 กิจกรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างสติผ่านความสงบนิ่ง ขั้นที่ 2 การนำเสนอความรู้ ขั้นที่ 3 การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขั้นที่ 5 การสะท้อนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 81.18/84.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75

---

[1] *ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์*

และ 3) กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจิตวิญญาณความเป็นครูอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้, จิตตปัญญาศึกษา, จิตวิญญาณความเป็นครู, ครุศาสตร์

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study guidelines, activities, and methods for organizing learning activities with contemplative education, 2) create and assess the quality of learning activities, and 3) examine the results of learning activities using research and development methodology. The sample was 30 first-year students from the faculty of Education, selected by the simple random sampling. The research instruments were semi-structured interview from about guidelines, activities, and methods for organizing learning activities based on the concept of contemplative education, activities and lesson plan, teacher's spiritual assessment, assessment form for the appropriateness of activities and lesson plan, learning record form and satisfaction questionnaire. Data were analyzed using qualitative analysis by content analysis. Quantitative data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and the dependent t-test for pre and post-experimental comparisons.

The research results were as follow: 1) The guideline for learning activities based on the concept of contemplative education to develop the teacher's spirit were intellectual quotient, emotional quotient, moral quotient and a good sense of society. Learning activities consisted of mindfulness, learning exchange, conversation, dialogue, deep listening, journal writing, contemplation, and learning reflection. Methods for organizing learning activities consisted of contemplative education concepts including self-learning methods, learn-from-practice group learning methods, and lecture method. 2) The learning activities with contemplative education consisted of a total of 9 activities, which had a learning management model of contemplative education, all five steps were (1) mindfulness, (2) knowledge presentation, (3) contemplation, (4) knowledge exchange, and (5) reflection. The efficiency was 81.18/84.33, which is higher than 75/75. 3) Teacher spirit of learners by using learning activities after learning was higher than before learning at the statistical significance level of .05, and overall, the learners' spirit of being a teacher was at a high level. The students' satisfaction toward the learning activities was at the highest level.

KEYWORDS: Learning Activities, Contemplative Education, Teacher Spirituality, Faculty of Education

บทนำ

ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ครูจะต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครูเต็มเปี่ยมไปด้วยหัวใจแห่งความรักเมตตาเสียสละทุ่มเทเพื่อลูกศิษย์ และพัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญในงาน มีคุณธรรมจริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนและสังคม ประเทศไทยพบปัญหาเรื่องครูขาดคุณธรรมจริยธรรมและจิตวิญญาณความเป็นครู เช่น การลงโทษนักเรียนด้วยความรุนแรง การยึดค่านิยมที่ผิด เป็นต้น ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตวิญญาณความเป็นครู นอกจากจะแก้ไขกับครูในสถานศึกษาแล้ว นักศึกษาวิชาชีพครูเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ควรจะต้องส่งเสริมให้มีคุณธรรมจริยธรรม และจิตวิญญาณความเป็นครู เนื่องจากนักศึกษาจะต้องเป็นครูและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต (Banyat, 2021)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์เป็นสถาบันการผลิตครูมากว่า 86 ปี มีผู้สนใจสมัครเข้าศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตเป็นจำนวนมาก เพราะอยากมีอาชีพที่มั่นคง ได้รับสวัสดิการต่าง ๆ จากภาครัฐ และช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย แบ่งเบาภาระผู้ปกครอง (Siritapon and Kulisara, 2021) นอกจากนี้กระแสสังคมและนโยบายของรัฐที่สนับสนุนสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาเลือกเรียนวิชาชีพครูด้วยปัจจัยภายนอก เช่น สิทธิประโยชน์ รายได้ ตำแหน่งงานที่มั่นคง และความก้าวหน้าในอาชีพสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ เป็นต้น (Yasothara, Chomdokmai and Tongson, 2022) ส่งผลให้นักศึกษาบางคนเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูแต่ไม่ได้อยากเป็นครู ไม่มีใจรักศรัทธาในวิชาชีพครู และขาดจิตวิญญาณความเป็นครู จากปัญหาดังกล่าวสถาบันที่ผลิตครูมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูให้กับนักศึกษา ซึ่งจิตตปัญญาศึกษาเป็นแนวคิดหนึ่งที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหา ดังที่ วิริยา วิริยารัมภา (Wiriyarampa, 2019) ได้กล่าวไว้ว่า จิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจตนเอง จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานภายในตนเอง เรียนรู้และเข้าใจปัญหาสิ่งต่าง ๆ จากแก่นแท้ เกิดความรักความเมตตาต่อผู้อื่น สร้างจิตสำนึกที่ดีงามต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งต่าง ๆ เรียนรู้ที่จะรักเมตตาผู้อื่น ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม และสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Chimphokhlang, 2022; & Yimprasert, 2019)

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นจึงเห็นควรที่จะมีการศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในสถาบันการผลิตครูนำไปพัฒนาและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาให้นักศึกษามีความรักภาคภูมิใจในการเรียนวิชาชีพครู มีความศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นครูที่ดีต่อไปในอนาคต

จุดประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาแนวทาง กิจกรรม และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. สร้างและตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

3. ทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ หมายถึง นักศึกษาครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

กิจกรรมการเรียนรู้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
ขั้นที่ 1 การสร้างสติผ่านความสงบนิ่ง
ขั้นที่ 2 การนำเสนอความรู้
ขั้นที่ 3 การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ
ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ขั้นที่ 5 การสะท้อนการเรียนรู้

→

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
- จิตวิญญาณความเป็นครู
- ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทาง กิจกรรม วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ประชากร

1. อาจารย์คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 57 แห่ง รวม 5,120 คน

2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตตปัญญาศึกษา 80 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. อาจารย์คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยของรัฐ 4 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การสอนในวิชาชีพครูหรือรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูและการจัดการเรียนรู้ ไม่ต่ำกว่า 20 ปี

2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตตปัญญาศึกษา 3 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นผู้มีประสบการณ์นำแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ไม่ต่ำกว่า 5 ปี หรือเป็นวิทยากรในการอบรมจิตตปัญญาศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แนวทาง กิจกรรม วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณความเป็นครู

2. สร้างแบบสัมภาษณ์แนวทาง กิจกรรม วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นคำถามปลายเปิด

3. นำแบบสัมภาษณ์ฯ ที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การวัดประเมินผล และจิตตปัญญาศึกษา รวม 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ .80 (Srisa-ard, 2019) แล้วนำมาปรับปรุงการใช้ภาษาให้มีความเหมาะสม

การรวบรวมข้อมูล

1. สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตตปัญญาศึกษา 3 คน

2. สรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ประชากร

1. อาจารย์คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 57 แห่ง รวม 5,120 คน

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครู ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 กลุ่ม รวม 555 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. อาจารย์คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ 5 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผล และมีประสบการณ์นำแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาใช้สอน

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครู ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 กลุ่ม รวม 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้กลุ่มเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

2. แบบประเมินความเหมาะสมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

3. แบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้และแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

1.2 สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จำนวน 9 กิจกรรม

1.3 นำกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผล และจิตตปัญญาศึกษา รวม 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ฯ โดยประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ซึ่งใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Srisa-ard, 2019) พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.38, S.D. = 0.55)

1.4 นำกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ไปทดลองนำร่องใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและปรับปรุงกิจกรรมให้มีความเหมาะสม

2. แบบประเมินความเหมาะสมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

2.1 ศึกษา เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมิน

2.2 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คำถามปลายเปิด และข้อเสนอแนะต่าง ๆ

2.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมฯ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผล และจิตตปัญญาศึกษา รวม 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .80–1.00 (Srisa-ard, 2019) ปรับการใช้ภาษาในแต่ละข้อตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การรวบรวมข้อมูล

1. นำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่สร้างขึ้น ไปทดลองนำร่องใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

2. สรุปข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้และนำมาเทียบกับเกณฑ์ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 75/75

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ประชากร

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา คุณธรรม

จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 กลุ่ม รวม 555 คน

กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 กลุ่ม รวม 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลาก ใช้กลุ่มเป็นหน่วยในการสุ่ม และไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

2. แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู

3. แบบบันทึกการเรียนรู้

4. แบบประเมินความพึงพอใจกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

1.1 ศึกษาแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาจากหนังสือ บทความ และงานวิจัย

1.2 สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู จำนวน 9 แผน

1.3 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผล และการนำแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไปใช้สอน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างสาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และความเหมาะสมด้านเนื้อหา (Srisa-ard, 2019) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ทั้ง 9 แผน มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ที่สร้างขึ้นไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู

2.2 สร้างแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Rating Scale) มีข้อคำถามพฤติกรรมด้านบวกและลบการรับรู้และแสดงออกของครู จำนวน 9 ด้าน

2.3 นำแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผล 5 คน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามข้อกับจุดประสงค์การวิจัย (IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .65- 1.00 หลังจากนั้นนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาคกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 (Buasonth, 2019) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .52-.85 ได้จำนวน 72 ข้อ

3. แบบบันทึกการเรียนรู้

3.1 ศึกษาแนวคิด ขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2 กำหนดกรอบประเด็นบันทึกการเรียนรู้ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านประสบการณ์ จิตวิญญาณความเป็นครู และด้านการเรียนรู้อื่น ๆ ที่ได้รับการพัฒนา

3.3 สร้างแบบบันทึกการเรียนรู้ เป็นแบบบันทึกปลายเปิด เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผล และจิตตปัญญาศึกษา รวม 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (Srisa-ard, 2019) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ปรับการใช้ภาษาให้เหมาะสมชัดเจน และเพิ่มหัวข้อการบันทึกการเรียนรู้ ได้แก่ ด้านความรู้และสิ่งอื่น ๆ ที่ได้รับจากการเรียนรู้

3.4 แก้ไขแบบบันทึการเรียนรู้ ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ โดยเพิ่มการสะท้อนความคิดเห็น เช่น ด้านความรู้ ด้านจิตวิญญาณความเป็นครูที่ได้รับการพัฒนาหรือการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรม

4. แบบประเมินความพึงพอใจกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

4.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

4.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

4.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผลและจิตตปัญญาศึกษา รวม 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) (Srisa-ard, 2019) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ .80

4.4ปรับปรุงแบบประเมินความพึงพอใจกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ด้านการใช้ภาษาให้มีความเหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) โดยใช้แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ที่สร้างขึ้น ทั้งหมด 9 แผน เป็นระยะเวลา 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 36 ชั่วโมง

3. หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นแต่ละครั้ง ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างบันทึกและสะท้อนผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นของตนเองในแบบบันทึกการเรียนรู้

4. ตรวจสอบบันทึกการเรียนรู้หลังเรียนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ได้เรียนรู้ในแต่ละครั้งของการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูและการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรม

5. ผู้วิจัยทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

6. ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างระหว่างก่อนทดลองและหลังทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. การศึกษาแนวทาง กิจกรรม และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

1.1 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู คือ การพัฒนาความฉลาดทางสติปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางศีลธรรม จริยธรรม และการมีสำนึกที่ดีต่อสังคม

1.2 กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ได้แก่ กิจกรรมฝึกสติ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สุนทรียสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง การเขียนบันทึก การน้อมสู่ใจอย่างใคร่ครวญ และการสะท้อนความคิด

1.3วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 9 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 จุดประกายความคิด เข็มทิศชีวิตครู กิจกรรมที่ 2 ตามรอยครู ผู้สร้างแผ่นดินไทย กิจกรรมที่ 3 ปันน้ำใจ ปันความสุข กิจกรรมที่ 4 คิดดี คิดไกล คิดใหญ่ ใครก็ชอบ กิจกรรมที่ 5 เคารพ พบความสุข กิจกรรมที่ 6 น้อมนำ ทำความดี กิจกรรมที่ 7 ต้นแบบต้นธรรม กิจกรรมที่ 8 ขาวทำ ดำทิ้ง กิจกรรมที่ 9 เติมเต็มเติมใจ แล้วนำมาพัฒนาเป็นแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แต่ละแผนมีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การสร้างสติผ่านความสงบนิ่ง ขั้นที่ 2 การนำเสนอความรู้ ขั้นที่ 3 การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขั้นที่ 5 การสะท้อนการเรียนรู้ ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 จุดประกายความคิด เข็มทิศชีวิตครู **เวลา** 4 ชั่วโมง

สาระสำคัญ : ครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติและต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สร้างผู้เรียนให้เป็นคนดีและคนเก่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรือง ดังนั้นผู้ที่จะสามารถเป็นครูมืออาชีพอย่างมีคุณภาพ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาชีพครูเป็นอย่างดี และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู

จุดประสงค์การเรียนรู้ : ผู้เรียนอธิบายความหมาย ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ของครูได้ และมีจิตวิญญาณของความเป็นครูที่ดี

ขั้นตอนการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
ขั้นที่ 1 การสร้างสติผ่านความสงบนิ่ง	– ผู้สอนปฐมนิเทศ ชี้แจงรายละเอียดการจัดกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของผู้เรียน – ผู้เรียนทำแบบทดสอบและแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูก่อนเรียน – ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมผ่านความสงบนิ่งตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา โดยกำหนดจิตจดจ่อตามเสียงเพลงสายธารธรรม เพื่อพัฒนามิติด้านในตนเอง 5 นาที – ให้ผู้เรียนสะท้อนการเรียนรู้ในสิ่งที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม และผู้สอนสรุปประโยชน์ของกิจกรรมให้ผู้เรียนฟังอีกครั้ง	– เพลง สายธารธรรม – พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับครู – แบบทดสอบ – แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู	– ตรวจแบบทดสอบ – ตรวจแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู
ขั้นที่ 2 การนำเสนอความรู้	– ผู้เรียนชมวีดิทัศน์ เรื่อง เส้นทางสู่ครูมืออาชีพ	วีดิทัศน์ เรื่อง เส้นทางสู่ครูมืออาชีพ	
ขั้นที่ 3 พิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ	– แบ่งผู้เรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา (Dialogue) และการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) ผลัดกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ของครู และแรงบันดาลใจของตนในการอยาก เป็นครู โดยใช้ Talking Stick เป็นสัญลักษณ์เมื่อพร้อมที่จะ พูด – ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกในประเด็นที่กำหนดจนครบทุกคน สมาชิกที่ยังไม่ได้พูดจะต้องตั้งใจฟังเพื่อนพูดอย่างมีสมาธิและใคร่ครวญ โดยให้เกียรติผู้พูด ไม่ซักถาม ไม่พูดแทรกไม่ตัดสินใด ๆ ขณะที่เพื่อนกำลังพูด สอดคล้องตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา – ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเล่นเกม “ลูกอมเคลื่อนที่” ใช้เวลา 5 นาที สมาชิกทุกคนเข้าแถวตอนเรียงหนึ่งแล้วใช้ตะเกียบคีบลูกอมทีละเม็ดส่งต่อให้เพื่อนไปจนถึงคนสุดท้าย ห้ามให้ลูกอมตก หลังจากนั้นให้แต่ละคนลองคิดใคร่ครวญเกี่ยวกับเกมที่เล่นว่าได้เรียนรู้อะไรบ้าง และเกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูอย่างไร	– Talking Stick – เกมลูกอมเคลื่อนที่ – ลูกอม	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอนการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
ขั้นที่ 3 พิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ	– แบ่งผู้เรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา (Dialogue) และการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) ผลัดกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ของครูและแรงบันดาลใจของตนในการอยาก เป็นครู โดยใช้ Talking Stick เป็นสัญลักษณ์เมื่อพร้อมที่จะพูด – ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกในประเด็นที่กำหนดจนครบทุกคน สมาชิกที่ยังไม่ได้พูดจะต้องตั้งใจฟังเพื่อนพูดอย่างมีสมาธิและใคร่ครวญ โดยให้เกียรติผู้พูด ไม่ซักถาม ไม่พูดแทรกไม่ตัดสินใด ๆ ขณะที่เพื่อนกำลังพูด สอดคล้องตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา – ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเล่นเกม “ลูกอมเคลื่อนที่” ใช้เวลา 5 นาที สมาชิกทุกคนเข้าแถวตอนเรียงหนึ่ง แล้วใช้ตะเกียบคีบลูกอมทีละเม็ดส่งต่อให้เพื่อนไปจนถึงคนสุดท้าย ห้ามให้ลูกอมตก หลังจากนั้นให้แต่ละคนลองคิดใคร่ครวญเกี่ยวกับเกมที่เล่นว่าได้เรียนรู้อะไรบ้าง และเกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูอย่างไร	– Talking Stick – เกมลูกอมเคลื่อนที่ – ลูกอม	
ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	– ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ดังนี้ 1. ความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มและการเล่นเกม 2. จิตวิญญาณความเป็นครูที่ได้รับการพัฒนา		
ขั้นที่ 5 การสะท้อนการเรียนรู้	– ผู้เรียนสะท้อนการเรียนรู้กิจกรรมที่ปฏิบัติและสิ่งที่ได้เรียนรู้ – ผู้เรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้เป็นการบ้าน	– บันทึกการเรียนรู้	ประเมินการเขียนบันทึกการเรียนรู้

2.3 การตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้าง จิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การประเมินคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ (n=5)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. สาระสำคัญ	4.32	0.54	มาก
2. จุดประสงค์	4.31	0.49	มาก
3. เนื้อหา	4.48	0.56	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้	4.41	0.60	มาก
5. สื่อการเรียนรู้	4.43	0.54	มาก
6. การวัดผลประเมินผล	4.36	0.57	มาก
เฉลี่ยรวม	**4.38**	**0.55**	**มาก**

จากตารางที่2พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.38, S.D.=0.55)

2.3 ประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ (n=30)

ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)		**ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)**	
คะแนนระหว่างเรียน	**เกณฑ์ร้อยละ 75**	**คะแนนหลังเรียน**	**เกณฑ์ร้อยละ 75**
คะแนนเต็ม 90 คะแนน	**คิดเป็นร้อยละ**	**คะแนนเต็ม 40 คะนน**	**คิดเป็นร้อยละ**
81.03	81.18	33.33	84.33

จากตารางที่ 3 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) พิจารณาจากคะแนนระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.18 มีประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) พิจารณาจากคะแนนหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75

3. การทดลองการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

3.1การเปรียบเทียบคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครูของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (n= 30)

การเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
1. ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่				
ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	1.40	0.67	26.38*	000
หลังการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	4.60	0.49		
2. ด้านความรักศรัทธาในวิชาชีพครู				
ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	1.30	0.59	27.95*	.000
หลังการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	4.40	0.49		
3. ด้านความเสียสละ				
ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	1.20	0.48	27.29*	.000
หลังการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	4.33	0.47		
4. ด้านความรักเมตตา				
ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	1.30	0.53	27.62*	.000
หลังการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	4.43	0.50		
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี				
ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	1.40	0.56	28.28*	.000
หลังการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	4.63	0.49		
6. ด้านความซื่อสัตย์				
ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	1.50	0.63	23.23*	.000
หลังการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	4.43	0.50		
7. ด้านความอดทน				
ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	1.53	0.62	22.61*	**.000**
หลังการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	4.50	0.50		
8. ด้านการคิดดีหรือมองโลกในแง่บวก				
ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	1.60	0.62	21.46*	**.000**
หลังการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	4.40	0.49		
9. ด้านเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม				
ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	1.53	0.62	22.12*	**.000**
หลังการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ฯ	4.53	0.50		
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.47**	**0.49**		

*$p \leq .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในภาพรวมผู้เรียนมีจิตวิญญาณความเป็นครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.47, S.D. = 0.49)

3.2 การประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ความพึงพอใจ
1. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.55	0.69	มากที่สุด
2. การจัดบรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้	4.45	0.76	มาก
3. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.50	0.83	มากที่สุด
4. ผู้สอนมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.44	0.58	มาก
5. ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล	4.45	0.76	มาก
6. ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิด	4.80	0.41	มากที่สุด
7. กิจกรรมการเรียนรู้สนุก น่าสนใจ และสามารถส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู	4.67	0.58	มากที่สุด
8. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามปัญหาหรือข้อสงสัย	4.32	0.58	มาก
9. ผู้สอนใช้วิธีการ กิจกรรมการเรียนรู้ และใช้สื่อการเรียนรู้อย่างหลากหลาย	4.35	0.93	มาก
10. ผู้สอนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน	4.56	0.53	มากที่สุด
11. ผู้สอนดูแลและให้คำแนะนำปรึกษาผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4.33	0.67	มาก
12. ผู้สอนสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	4.54	0.40	มากที่สุด
13. ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริม ความรู้คุณธรรม จริยธรรม และจิตวิญญาณความเป็นครู	4.85	0.55	มากที่สุด
14. ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.75	0.43	มากที่สุด
15. ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง โดยรู้จักรัก เห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น	4.52	0.54	มากที่สุด
16. ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิด	4.43	0.62	มาก
17. ผู้เรียนมีจิตวิญญาณความเป็นครู	4.58	0.54	มากที่สุด
18. ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและสามารถจะเป็นครูที่ดีได้	4.41	0.52	มาก
19. ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข	4.35	0.54	มาก
20. ความรู้ เนื้อหา ประสบการณ์ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.48	0.49	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.51**	**0.51**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$= 4.51, S.D.= 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริม ความรู้คุณธรรม จริยธรรม และจิตวิญญาณความเป็นครู ($\bar{x}$= 4.85, S.D.= 0.55) รองลงมาคือ ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิด ($\bar{x}$= 4.80, S.D.= 0.41) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามปัญหาหรือข้อสงสัย ($\bar{x}$= 4.32, S.D.= 0.58)

สรุปผลการวิจัย

1. แนวทางจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู ได้แก่ การพัฒนาความฉลาดทางสติปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางด้านศีลธรรม จริยธรรม และการมีสำนึกที่ดีต่อสังคม กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมฝึกสติ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สุนทรียสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง การเขียนบันทึก การน้อมสู่ใจอย่างใคร่ครวญ และการสะท้อนความคิด วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบรรยาย

2. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 9 กิจกรรม ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างสติผ่านความสงบนิ่ง ขั้นที่ 2 การนำเสนอความรู้ ขั้นที่ 3 การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขั้นที่ 5 การสะท้อนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 81.18/84.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75

3. หลังการทดลองการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจิตวิญญาณความเป็นครูอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาแนวทาง กิจกรรม และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู ได้แก่ การพัฒนาความฉลาดทางสติปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางด้านศีลธรรม จริยธรรม และการมีสำนึกที่ดีต่อสังคม ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมฝึกสติ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สุนทรียสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง การเขียนบันทึก การน้อมสู่ใจอย่างใคร่ครวญ การสะท้อนความคิด และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบรรยาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาภายในตนเองโดยเฉพาะความฉลาดทางอารมณ์ คุณธรรมจริยธรรม และการมีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม ผู้สอนสามารถเลือกวิธีการ กิจกรรมและเทคนิคการสอนให้มีความเหมาะสมตามบริบทชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด โดยใช้กระบวนการที่สำคัญมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การฟังอย่างลึกซึ้ง สุนทรียสนทนา การคิดใคร่ครวญ การสะท้อนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ดังที่พระมหาสมเกียรติ ธรรมาภิวัฒน์, ณมน จีรังสุวรรณ, และพัลลภ พิริยะสุรวงศ์ (Thammapiwat, Jeerungsuwan, & Piriyasurawong, 2022) ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางและกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นครูที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับคุรุสภาได้กำหนดจรรยาบรรณของวิชาชีพครูไว้ 5 ด้าน 9 ข้อ โดยครูที่ดีจะต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพต่อตนเอง ผู้รับบริการ วิชาชีพ สังคม และผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ เช่น ครูจะต้องมีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ และเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับ ภาวิดา มหาวงศ์, พาสนา จุลรัตน์, อนุ เจริญวงศ์ระยับ, และช่อลัดดา ขวัญเมือง (Mahawong, Chularut, Jarernvongrayab, & Kuawmuang, 2019) ที่ศึกษาพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตวิญญาณความเป็นครู เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง (Transformative Learning) มีความรักความเมตตา มีศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรม และมีความรับผิดชอบ ทำนองเดียวกับฐิตารีย์ ยะโสธรา มณเทียร ชมดอกไม้ และปริญญา ทองสอน (Yasothara, Chomdokmai, Tongson, 2022) ที่ศึกษาพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ จิตวิญญาณความเป็นครู มีจิตสำนึกที่จะทำประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมทั้งมีความฉลาดทางอารมณ์ มองเห็นความดีความรักความเมตตาและความอ่อนน้อมถ่อมตนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (Sricha and Piyakult, 2020; Prakankaew, 2020)

2. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพของกระบวนการ

(E_1) เท่ากับ 81.18 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 84.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 ทั้งนี้เนื่องมาจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน มีจิตสำนึกที่ดี มีความรักเมตตาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังได้มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลให้มีความเชื่อมโยงกัน อีกทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้และการนำจิตตปัญญาศึกษามาใช้เป็นอย่างดี จึงทำให้กิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ความรักศรัทธาในวิชาชีพครู ความเสียสละ ความรักเมตตา การเป็นแบบอย่างที่ดี ความซื่อสัตย์ ความอดทน การคิดดีหรือมองโลกในแง่บวก และเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความเป็นครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูที่ดี ดังที่ณัฐกฤตา ห้วยทราย, นงลักษณ์ วิริยพงษ์, และมนชยา เจียงประดิษฐ์ (Huaysai, Viriyapong, and Chiangpradit 2021) กล่าวไว้ว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับโครงสร้างคำอธิบายรายวิชา และผ่านการกลั่นกรองตรวจสอบปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ จะทำให้กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ได้ดี สอดคล้องกับปวีร์ปรัชญ์ ปู่ซึ้ง (Pusueng, 2020) ที่ศึกษาพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบตั้งแต่การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้โครงสร้างคำอธิบายรายวิชา และได้รับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ จะช่วยทำให้กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับกิตติพัฒน์ ศรีชัย (Srichai, 2022) ที่ศึกษาพบว่า การออกแบบองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาทั้งวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ให้มีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ ช่วยให้กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Udomphol, 2022) คล้ายกับนันทวัน พัวพัน (Poolpan, 2019) ที่ศึกษาพบว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาโดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์องค์ประกอบต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงสอดคล้องกัน ตั้งแต่จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และการวัดประเมินผล รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรักความเข้าใจผู้อื่น และทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงขึ้นกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3. การทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในภาพรวมมีคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครูอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผ่านวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้อย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสร้างสติผ่านความสงบนิ่ง ขั้นนำเสนอความรู้ ขั้นพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นสะท้อนการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง มีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม เกิดความรักความเมตตาทั้งต่อตนเองผู้อื่น สรรพสิ่งรอบตัว และแสดงถึงพฤติกรรมของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูที่ดีหลายประการ เช่น ความเสียสละ ความรักศรัทธาในวิชาชีพครู ความรับผิดชอบและการเป็นแบบอย่างที่ดี ดังที่วิไล ทองแผ่ (Tongphae, 2019) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาจะช่วยพัฒนาการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองอย่างลึกซึ้ง เกิดความรักต่อเพื่อนมนุษย์ มีความเมตตา ยกระดับจิตวิญญาณของตนไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับวัชระ จันทรัตน์, วสันต์ อติศัพท์, โอภาส เกาไศยาภรณ์, และณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ (Chantarat,

Atisabda, Kaosaiyaporn, & Rorbkorb, 2020) ที่ศึกษาพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาจะช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น มีความรักเมตตาและเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน สามารถทำให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างใคร่ครวญ เป็นคนเก่ง คนดี เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เข้าใจตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น โดยมีความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรให้แก่ผู้อื่น และสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ (Poolpan, 2019; Paksa, 2020; Lomarak, & Naunsay, 2019) ทำนองเดียวกับบุญฤดี อุดมผล (Udomphol, 2022) ที่ศึกษาพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาช่วยทำให้ผู้เรียเกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง (Transformative Learning) มีความรักความเมตตา มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบที่สูงขึ้น และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Srichai, 2022)

นอกจากนี้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มีความหลากหลายและมีการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงในลักษณะ Active Learning เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ กระตุ้นอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถส่งเสริมความรู้คุณธรรมจริยธรรม จิตวิญญาณความเป็นครู และส่งเสริมให้ผู้เรียนเปิดโลกทัศน์เปิดใจในการเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจ มีความรักความเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น จึงทำให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกในการเรียนรู้ ดังที่วารินท์พร ฟันเฟื่องฟู (Funfuengfu, 2019) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ชี้แนะ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน และการนำเสนอข้อมูล จะทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข รวมทั้งสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับวิไล ทองแผ่ (Tongphae, 2019) ที่ศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงผ่านการเรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงของสังคมที่มีความหลากหลาย ช่วยทำให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนรู้ คล้ายกับกับปานทิพย์ พอดี (Pordee, 2021) ที่ศึกษาพบว่า กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมการเรียนที่หลากหลาย เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการจัดบรรยากาศในการเรียนและสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง สามารถช่วยทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในขั้นตอนแรกควรเตรียมความพร้อมโดยใช้กิจกรรมผ่านความสงบนิ่งเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกสติ สมาธิ หลังจากนั้นในขั้นปฏิบัติกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและสะท้อนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทุกครั้งด้วยการเขียนบันทึกการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาด้านการคิดดีหรือมองโลกในแง่บวกให้กับผู้เรียน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ผู้สอนจะต้องศึกษาแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจนจะช่วยให้สามารถใช้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้กิจกรรมสุนทรียสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง การน้อมสู่ใจอย่างใคร่ครวญ และการสะท้อนการเรียนรู้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ มีความรักเมตตาต่อผู้อื่นและสามารถพัฒนาตนเองให้มีจิตวิญญาณความเป็นครูที่ดีได้

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ผู้สอนควรจัดบรรยากาศเรียนรู้ในลักษณะผ่อนคลายเป็นกัลยาณมิตรในการเรียนรู้ คอยสนับสนุนการเรียนรู้ และเป็นที่ปรึกษาที่ดี ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูใน

สถาบันผลิตครู โดยใช้จิตวิทยาและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นกิจกรรมนอกเวลาเรียนในการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูให้กับผู้เรียน

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมสมัย เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและสามารถส่งเสริมคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดีมีจิตวิญญาณความเป็นครูให้กับผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

Banyat, P. (2021). *The construction of teacher's spiritual measurement for students in faculty of education.* (Doctoral dissertation, Research and Evaluation for Educational Development, Uttaradit Rajabhat University). [in Thai]

Buasonth, R. (2019). *Research and development of educational innovation.* Bangkok: Chulalongkorn Publishing.

Chantarat, W., Atisabda, W., Kaosaiyaporn, O., and Rorbkorb, N. (2020). The results of using research supervision model with technology information to the ability to conduct research in the classroom of teachers under Primary Educational Service Area Office in southern border provinces towards knowledge and skills and teachers' satisfaction with conducting research in the classroom. *Journal of Education Prince of Songkla University, 31*(2), 211–226. [in Thai]

Chimphokhlang, K. (2022). *The program of enhancing teaching management of contemplative education for Kalasin Primary Educational Service Area office 2.* (Master thesis, Educational Administration and Development, Mahasarakham University).

Funfuengfu, W. (2019). The success of active learning management. *Humanities and Social Science*, *9*(2), 135–145. [In Thai]

Huaysai, N., Viriyapong, N., and Chiangpradit, M. (2021). The development of learning activities according to the problem solving process of Polya that promotes the ability to solve mathematical problems on one variable linear equations of junior high school students 1. *Journal of Education Burapha University*, *32(*2), 120–132. [In Thai]

Lomarak, T. and Naunsay, B. (2019). Professional development process integrated research-based learning, contemplative education, and coaching and mentoring for In-service teachers. *Journal of Research and Development, Buriram Rajabhat University, 14*(2), 57–73. [In Thai]

Mahawong, P., Chularut, P., Jarernvongrayab, A., and Kuawmuang, S. (2019). The development of a teacher spirituality scale of student teachers at Rajabhat University. *Hatyai Academic Journal*, *17*(2), 201–220. [In Thai]

Paksa, P. (2020). Contemplative education: Learning activity for students in higher education. *Journal of Education, Mahasarakham University, 14*(4), 7–18.

Poolpan, N. (2019). *Developing management in science course for pre-service science teachers.* Phetchabun: Faculty of Education Phetchabun Rajabhat University.

Pordee, P. (2021). Happy learning pattern. *Journal of human society, 11*(1), 78–90. [In Thai]

Prakankaew, A. (2020). *The effect of experience management based on contemplative education affecting young children's gratitude behaviors.* (Master thesis, Early Childhood Education, Phranakhon Rajabhat University).

Pusueng, P. (2020). *A development of English learning ability through m– learning on unseen Phitsanulok for enhance English reading comprehension for grad 10 students.* (Master thesis, Curriculum and Instructional, Naresuan University).

Siritapon, P. and Kulisara, J. (2021). *Factors influencing students in choosing to study in the Faculty of Education.* Uttaradit: Rajabhat Uttaradit University.

Srichai, K. (2022). *Developing of learning model based on Trisikkha principles with contemplative education to enhance the characteristics of good citizenship for vocational certificate students.* (Doctoral dissertation, Curriculum and Instructional, Mahasarakham University).

Sricha, Y. and Piyakult, A. (2020). The development of emotional quotient of mathayomsuksa 1 students using contemplative education activities. *Journal of GraduateSchool, 17*(77), 149–157. [in Thai]

Srisa–ard, B. (2019). *Preliminary research.* Bangkok: Suweeriyasan. [in Thai]

Tongphae, W. (2019). *A development of self coaching on contemplative education training program for instructional Chang of students intern.* Lopburi: Thepsatri Rajabhat University.

Thammapiwat, P., Jeerungsuwan, N., and Piriyasurawong, P. (2022). Development of learning model based on contemplation education to encourage ethics of industrial technician profession. *Technical Education Journal: King Mongkut's University of Technology North Bangkok, 13*(3), 182–188. [In Thai]

Udomphol, B. (2019). The learning management based on active learning and the contemplative education to enhance instructional design ability of student teachers Faculty of Education, Rattanakosin Rajabhat University group. *Nakhon Lampang Buddhist, 8*(1), 179–188. [in Thai]

Wiriyarampa, W. (2019). Application of contemplative education and developmental supervision in supervision process professional experience training of teacher students. In *The 11th NPRU National Academic* (p.1127). July 11–12, 2019. Nakhon Pathom: Nakhon Pathom Rajabhat University

Yasothara, T., Chomdokmai, M., and Tongson, P. (2022). *Pre–service teacher training curriculum development to enhance spirituality for teacher student.* (Doctoral dissertation, Curriculum and Instructional, Burapha University).

Yimprasert, S. (2019). *The development of instructional model with contemplative education to enhance public consciousness of Mattayom 4 students.* (Master thesis, Curriculum and Instructional, Bansomdejchopraya Rajabhat University).